

§. 9.

Za pripomočne družbenike se jemljejo:

- a) posestniki zemljiš v okolici društva;
- b) vsi tisti, kateri, čeravno niso sami posestniki zemljiš, zamorejo vendar po svojem poklicu, stanu, premoženju ali znanostih in skušnjah namen društva pospeševati.

Pravice in dolžnosti družbenikov.

§. 45.

Pravice družbenikov so:

- a) vdeleževanje pri obravnavah splošnih zborov društva;
- b) predlaganje nasvetov v mejah teh postav;
- c) postavni upliv pri volitvi društvenega vodstva;
- d) postavna vdeležba (§. 24 c. in 29) pri obračanju društvenega premoženja.

§. 46.

Djanski družbeniki imajo razun tega pravico:

- e) postavne rabe (§. 63 b, c, e) društvenega premoženja.

§. 47.

Dolžnosti djanskih družbenikov so:

- a) da naznanjajo lastne zemljiša, ktere mislijo po zapopadku teh postav pogojzdititi in pristavijo njih obsežek, lego, posebne krajne razmere in stan, v katerem se znajdejo;
- b) da jih pogojzdijo po danem podučeni;
- c) da občasno dokazujejo dela pogojzdovanske.

§. 48.

Pripomočni družbeniki imajo vsako leto po dva goldinarja letnega doneska odrajtovati. Veči dobrovoljni doneski se hvaležno sprejemajo.

Jezikoslovne in zgodovinske drobtinice.

Spisal P. Hicinger.

2. Koliko raznih rodov je med Slovenci?

Ako sta Gorenc in Korošec starjega plemena, bodi si Vinda ali Tavriščana in Noričana, in sta Dolenc in Štajarec mlajega plemena, bodi si Sarmata, Lemka ali Belohorvata: med kakošno pleme pa gré Notranjec ali goriški Slovenec, ker tudi nad njim se nahajajo posebne lastnije v govorjenji? Zlasti na uho tije posebni ondašni navdar, ki se sploh drugač stavi, kakor med drugimi Slovenci, namreč nar večkrat na prvi zlog v besedi, kakor pri Čehih; na pr. Ločan, Iderčan in Tominec govori župán, lépo, sèno, pèršel, jègral, namésti župàn, lépó, senó, prišèl, igrál. Vipavec, Pivčan, Krašovec pravi rěčejo, žènejo, zàčnejo namesti rečèjo, začnèjo; tudi se sliši plésala, létala namesti plesála, letéla. Po loških, iderskih in tominskih rovtih se čuje glas gh ali h namesti g, kakor zopet pri Čehih, kar se sicer nahaja tudi po Korotanu; na pr. g hora, hora namesti gora, nogha namesti noga. Tudi glasnica a se mnogokrat sliši namesti širocega o; ače ali vače namesti ôče, v hiša namesti v hišo, kar je sicer tudi pri Dolencih navadno. Na Česko opominja semtertje tudi raba končne glasnice e namesti a pri nekterih ženskih imenih; namreč za tihnicami ž, š, č na pr. naše Neže je bila, vaše kopače je tukaj namesti naša Neža je bila, vaša kopača je tukaj. (Včasih se žensko lastno ime rabi sicer v rečnem spolu s končnim e, to da takrat se pravi: naše Jerče je prišlo). Še več tacih posebnost se nahaja med temi zahodnimi Slovenci, da, če Dolenc in Gorenc vsacega kdo šteje v drugačno pleme, mora Notranjca zopet posebej ločiti. Sicer

se utegne misliti, da ti Slovenci so nekaj povzeli od sosednih Italijanov, da na prvi zlog stavljeni udar po Loški in Tominski okolici je donesek nemških naselnikov; vendar s tem se vse posebne lastnije teh strani še ne pojasnijo, in od drugod se mora iskati njih izvir.

Če pa dalje so novejši slovenski naselniki ostali bolj na južnoizhodni strani, stari stanovavci pa so ohranili bolj severno zahodno stran: od kod je prišla tista neveraska divjost v 7. in 8. stoletju, ktero Slovencom sploh prilastuje sv. Gregor, Pavel diakon, neimenovani pisatelj spreobrnitve Korotancov? Ali ne kaže ta okolišina, da so se novi neverški prišlici razširili tudi po severnozahodni strani, samo kako daleč, in v kakošnjem številu? Marsikaj se mora tedaj še poprej izpraševati, preden je mogoče na ravnost kaj terditi. Morebiti bi se utegnulo reči: V zahodu na Notranjskem in Goriškem je stari Karneec, v severji na Gorenskem in Koroškem stari Tavriščan in bolj v ravnem stari Noričan, v jugu in izhodu, na Dolenskem in Štajarskem pa stari Panonec zastal; novi slovenski prišlici pa so se sicer razširjali na vse strani, v večjem številu vendar so ostali na južnoizhodni strani.

Kako sta ss. Ciril in Metod Slovencom svéto véro prinesla.

Posnétek iz prof. Metélko-vega govora v zboru zgodovinskega društva 9. oktobra 1856. *)

Préden o ss. Cirilu in Metod-u v kratkem kaj več povémo, je treba slišati, kaj nam je Nestor o njima zapisal, s katerim se moramo tudi nekoliko bolj soznaiti. Nestor je bil rojen Rus, ki je živel v 11. stolétju kot menih v Kievu. Pisal je rusko kroniko v slovenskem jeziku; zakaj Rusi niso od 10. stolétja do cara Petra I., t. j. do 18. stolétja rusko pisali, temuč slovensko. Nestorja moramo pa mi Slovenci čislati, prvič, ker je on prvi slovenski zgodovinar, drugič pa je pred 299 leti naš slavni rojak, baron Žiga Herberstein, rojen Vipavec (r. 1486) v Rusii sam Nestorjevo kroniko našel, bral, razumil in v izhodni Evropi razglasil.

Nestor pa pripoveduje o Cirilu in Metodu v svoji kroniki:

Ko so se Slovenci pokristjanili, so poslali njih knézi: Ratislav, Svetopolk in Kocel može v Carigrad k cesarju Mihélu III.; ti so tému rekli: Naša dežela se je pokristjanila, pa učencov nimamo, kateri bi nas vodili in učili, in sveto pismo razkladali. Mi sami ne razumemo ne greško ne latinsko, (ne razumejem ni gerčeskomu ni latinskomu.) Ta uči tako, uni tako; ne razumemo tedaj svétega pisma. Pošljite nam torej učencov, kateri nam morejo skazati besede pisma in kako jih je razuméti (iže mogat ny skazati knižnaja slovesa i razumy ih.) To slišati, je poklical cesar vse svoje svetovavce in jim je povedal besede (reči) slovenskih knezov. Odgovorili so svetovavci: V Solunu je mož, Leon z imenom. Ta ima dva sina, ktera slovensko razumita in sta bistra (hitra) učenika (filozofa). Ko je cesar to slišal, je poslal po nju k Leonu in rekel: Pošlji nam skorej sina svoja (pošli k nam vskorie syna svoja) Metoda in Konstantina (kteri se je pozneje po klostersko Ciril imenoval). Ko je to slišal Leon, ju je koj poslal. — Prideta k cesarju in ta jima reče: Glejta, slovenska zemlja je poslala k meni in prosi učencov, kateri bi znali svéte bukve tolmačiti (iztolkovati); to želé. — In šla sta v slovensko deželo h knezom Ratislav, Svetopolk in Kocel. Ko sta prišla, sta začela slovensko abecedo delati, in preložila evangeli in aposteljne (simáže prišedšima načesta sostavljati pismena azbukovnaja slovénskii, i preložista ...) In radovali so se Slovenci, ko so slišali veličastne dela

*) Mittheilungen des histor. Vereins für Krain; Juli 1857.